

Hørings svar på Helhedsanalysen af det danske adoptionssystem

D. 6. april 2013 kunne man i Politikken læse om fire etiopiske kvinder, som fortvivlede var mødt op på den danske ambassade i Addis Abbeba efter, at deres børn var blevet franarret dem og solgt til adoption i Danmark. Den ene var blevet lovet en øjenoperation, de andre blev lovet økonomisk hjælp og løbende kontakt med deres børn i det fjerne Danmark. Ingen af løfterne blev holdt, og alle fortryder de i dag, at de gav deres børn bort.

De fire kvinder, som kommer fra den samme by Asela i det etiopiske højland, fortæller alle den samme historie om løfter og løgne fra børnehjemmet Enat Alem.

»Vi er blevet løjet for i lang tid«, siger Senait, som sendte sin nu 11-årige søn til Danmark for fire år siden, da hendes mand døde, mens hun selv led af kræft i æggestokkene.»

Børnehjemmets direktør lovede mig en operation for min sygdom, ja, selv for mit syn. Vores børn ville bevare fast kontakt til os, men i dag ved mange af os ikke engang, om de er i live.

Læs disse links

<http://politiken.dk/indland/ECE1938229/fire-moedre-fulde-af-fortrydelse-fik-bremset-adoptioner-fra-etiopien/>

<http://www.b.dk/politiko/millioner-afsættes-til-at-stoppe-boernehøest>

Dette er bare få ud af mange skandaler som medførte, at daværende socialminister Karen Hækkerup forlangte, at der blev sat en helhedsanalyse i værk for at få afdækket situationen på adoptionsområdet. I rapporten bliver dette dog pakket ind og fremstillet med vage formuleringer om, at der gennem nogen tid har været en massiv adoptionsdebat ofte funderet på enkeltsager.

I det hele taget at kalde dette for en Helhedsanalyse er meget misvisende, da der kun bliver analyseret på en lille del af helheden, fokus bliver meget hurtigt fjernet fra de helt grundlæggende problemer, og man undlader helt at komme ind til problemets kerne.

Hele rapporten beskrives ud fra adoptanternes perspektiv, og alle de elementer, der analyseres på, er ligeledes overvejende beskrevet ud fra adoptanternes, formidlerne og myndighedernes perspektiv – de adopteredes perspektiv får en ubetydelig rolle, mens de oprindelige forældre knap nok bliver nævnt. Eksempelvis hedder hovedelement 4: forbedring af støtten til adoptanter før og efter "hjemtagelse" af et barn - ikke et ord om støtte til de oprindelige forældre eller støtte til adopterede børn og voksne. *Hvis man virkelig ville de uetiske adoptioner på kant med loven til livs, ville det da være meget nærliggende at spørge de, som på egen krop har oplevet det.* De adopterede mærker på egen krop, hvordan det er at leve adskilt fra hele sin biologiske slægt, de burde selvfølgelig have et ganske afgørende ord at skulle have sagt, selv om langt de fleste har været så små, så det nok er uhyre få, der husker adoptionen. De biologiske forældre derimod, husker og har på egen krop har oplevet uetiske

adoptioner på kant med loven, *De biologiske forældre, som har mistet børn til adoption, sidder inde med en uvurderlig viden og indsigt om, hvad det er, der foregår, og hvordan man ville kunne gøre det meget bedre – med respekt og hensyntagen først og fremmest til de svage parter i adoptionstrekanten.* Men de biologiske forældre er den eneste part i adoptionstrekanten, der ikke bliver spurgt. Hele analysen er blevet tilrettelagt og udført på en sådan måde, at resultatet nærmest er givet på forhånd.

En ting, som også er stærkt kritisabelt er selve det adoptionssprog, som bliver anvendt – et sprog som helt klart også er talt ud fra adoptanternes perspektiv. Et ord som adoptionshjælp bliver nævnt adskillige gange uden, at det bliver defineret, hvem det er hjælp til – dog er det meget tydeligt, at det er hjælp til adoptanterne – hjælp til de barnløse. Det er næppe nogen hjælp for børn og forældre at blive skilt ad. Der tales om, at børn bliver ”frigivet” til adoption og ”hjemtaget” - også misvisende ord ud fra adoptanternes perspektiv. For hverken børn eller forældre er der tale om at komme hjem, når et barn bliver transporteret væk fra sit land og sin oprindelige familie, og ordet frigivelse indikerer nærmest, at barnet har levet under fangenskab i sin egen familie.

Fokus det helt forkerte sted – eller helt manglende fokus.

I indledningen fastslås det, at Internationale adoptioner (IA) betragtes som en foranstaltning, *der tilgodeser børnene, som de primære,* men i samme moment nævnes hensynet til de barnløse.

På side 12 nævnes det, at ”det var udvalgets vurdering, at en offentlig formidling i meget begrænset udstrækning ville være i stand til at indgå formidlingsaftaler i et omfang der ville kunne imødekomme *ansørgernes behov for at adoptere*” - det er altså adoptanternes behov og ikke børnenes, man har fokus på.

Allerede på side 14 har man vendt *fokus helt væk fra børnene som det primære,* da man pointerer, at *de mest centrale udfordringer handler om, at antallet af børn til adoption falder.* Hvis det handler om børnenes bedste, burde det vel være glædeligt, at flere børn kan blive hos deres oprindelige familier frem for at blive sendt til adoption i fremmede lande.

På side 34 nævnes det at medarbejdere i organisationerne skal kunne sætte sig i ansøgers sted – ikke et ord om at kunne sætte sig i de oprindelige forældres eller de adopteredes sted. Det nævnes endvidere, at adoptionssagen i flere lande afsluttes med et retsmøde, hvor ansøger skal møde i retten, og at de kan få bistand af organisationen – ikke et ord om, at afgiver skal møde i retten og kan få bistand.

Først på side 79 bliver det med en enkelt linje nævnt, at adopterede kan have behov for yderligere oplysninger om deres baggrund, og først på side 100 nævnes der programmer, der har til formål at forebygge at børn forlades, og på side 109 nævnes der programmer, der har til formål at understøtte børnenes mulighed for at blive i familien eller landet.

Der omtales på side 16, at der skal stilles vejledning og støtte til rådighed for kommende adoptanter – ikke et ord om vejledning og støtte til de oprindelige familier til hjælp til at beholde deres egne børn. Man skal helt frem til side 91 for at se, at der kan være tale om at forberede børnene på IA – stadig ikke et ord om forberedelse af de oprindelige forældre eller støtte til dem, hverken før under eller efter eventuel bortadoption.

Der omtales endvidere de formidlende organisationers opsøgende arbejde med at finde samarbejdspartnere. Hvis adoption handler om at finde forældre til forældreløse, burde det da

være omvendt, at afgiverlandene opsøger samarbejdspartnere. Først på side 96 nævnes det at man kan vende strømmen af adoptionsansøgninger sådan, at afgiverlandet sender en ansøgning til modtagerlandet og ikke omvendt.

På side 40 er der en skematisk fremstilling af adoptionsforløbet, en fremstilling, der starter med, at barnets opvækst ophører hos forældre eller slægtninge, ikke et ord om, hvad der er sket forinden, hvad der har ført til adoptionen, hvad der er gjort for at hjælpe forældrene til at beholde deres egne børn, eller hvordan de er blevet rådgivet og vejledt.

En positiv ting er at der på side 107 står, at AC-Børnehjælp peger på, at hjælpearbejdet har fokus på at opbygge kapacitet i afgiverlandet og dermed fjerne behovet for IA

På side 122 og 123 omtales der spørgeskemaer, som adoptanterne kunne udfylde om adoptionsforløbet og den formidlende organisations håndtering af sagen. Der står, at på den måde vil Familieretsafdelingen altid kunne få viden om eventuelle uhensigtsmæssigheder. Ville det ikke være endnu mere givende at udlevere spørgeskemaer til de oprindelige familier om adoptionsforløbet for at få afdækket hvilke uhensigtsmæssigheder, de har været udsat for?

På side 98 pointeres at et gensidigt respektfuldt samarbejde med det andet lands myndigheder vurderes at være af betydning for at sikre, at adoptioner er forsvarlige, men da man samarbejder med lande, som er yderst korrupte, er dette bestemt ikke nogen sikkerhed for, at adoptionerne er lovlige, men snarere udtryk for en stiltiende aftale om at lukke øjnene for handel med børn. Jeg mener, at respekten for de oprindelige familier og for børns ret til at blive i de oprindelige familier må gå forud for respekten for et lands myndigheder.

De helt grundlæggende problemer i det nuværende adoptionssystem undgår man helt at komme ind på.

Adoption bliver i det hele taget kun beskrevet som en positiv ting, der er godt for børnene, man kommer slet ikke ind på de helt grundlæggende problemer, som adoption i sin nuværende form afstedkommer for de børn og forældre, som bliver skilt fra hinanden. Det nævnes gentagne gange hele rapporten igennem, at adoptionen kun må gennemføres, når det kan siges at være barnets bedste, men der er intet som helst, der indikerer at det skulle være bedre for børn at blive bortadopteret frem for at blive i deres oprindelige familier. Først på side 94 kommer man med den vage formulering, at *man kan overveje om Danmark bør samarbejde med et land, hvis det skaber usikkerhed om muligheden for at sikre at adoptionen sker til barnets bedste.*

Adoption fører i uhyggeligt mange tilfælde til livslange traumer for de forældre og børn som bliver skilt. *Adopterede og biologiske forældre lever i en konstant stresssituation – i uvidenhed om hvordan der går ens nærmeste slægtninge, i uvidenhed om de er levende eller døde, i uvidenhed om hele grundlaget for sin egen eksistens.* Disse alvorlige helt essentielle problemer, som adoption medfører, bliver overhovedet ikke omtalt, og de kan aldrig afhjælpes af nok så velforberejede og forstående adoptivforældre og nok så megen PAS-rådgivning.

På side 50 nævnes det som et grundvilkår, at stor fattigdom og behovet for IA ofte er sammenhængende – med andre ord, det er nærmest det samme som at erkende, at vi udnytter

fattige lande ved at franarre dem deres børn. På side 99 nævnes det at IA er en del af et samlet fokus på børnevelfærd, men på side 105 og side 108 bemærkes det, at IA ikke er løsningen på fattigdom!

Det nævnes gentagne gange igennem hele analysen, at adoption hviler på tillid til afgiverlandene. På side 15 fastslås det, at det er afgørende, at Danmark kan have tillid til de afgiverlande, som der samarbejdes med, der står endvidere, at *der tages højde for umuligheden af til enhver tid at have kendskab til alle trin i den måde opgaverne og adoptionssagerne varetages på i alle samarbejdslande.* Dette er for mig at se det samme som at *fralægge sig ethvert ansvar og stiltiende at acceptere uetiske adoptioner* – dette gentages på side 117, hvor der står, at det blev tilkendegivet, at afsættet for tilrettelæggelsen af et effektivt tilsyn nødvendigvis må være, at *der ikke kan opnås fuld sikkerhed for, at alle adoptioner er fuldt etisk forsvarlige.* På side 20 nævnes det, at der må være *en vis adgang til de mest centrale dokumenter* i afgiverlandets sag, hvis det måtte vise sig nødvendigt, f.eks i en situation, hvor tilliden til et afgiverlands håndtering af adoptionsområdet i et vist omfang er svækket. - det er overhovedet ikke godt nok. Det må da være en selvfølge, at der er fuldt adgang til samtlige dokumenter, og er der overhovedet lande, som har vist, at de er tilliden værdig?

Disse udtalelser viser klart og tydeligt, at man ser igennem fingre med, at der bliver foretaget uetiske adoptioner, som man ikke på nogen måde kan dokumentere lovligheden af.

På side 124 nævnes det, at uanset at der fra forskellig side er givet udtryk for at tilsynet ikke overlades til afgiverlandet kan de danske myndigheder ikke udøve tilsyn i et andet land. Noget andet er om de danske myndigheder er i stand til at få tilstrækkelige oplysninger om forholdene i landet til, at Familierretsafdelingen kan have tillid til det. Hvis målet er at alt skal foregå etisk og juridisk korrekt, må det være i begge landes interesse, at der er fuld adgang til samtlige dokumenter og fuld gennemsigtighed i hele processen og økonomien. Det skulle være et selvfølgeligt krav for at kunne indgå i et samarbejde. Det gentages mange gange, at samarbejdet bygger på tillid, men hvis man har tillid, skulle der jo heller ikke være noget til hinder for, at alle dokumenter er åbne og tilgængelige, at ville se dokumenter er ikke nødvendigvis udtryk for mistillid, men udtryk for gensidig respekt og ansvarlighed for at alt foregår korrekt. På side 61 står der direkte, at man må erkende, at risikoen for ulovlige forhold er tilstede.

På side 118 nævnes det, at der er for tætte relationer mellem myndigheder organisationer i udførelsen af tilsynet. På side 105 omtales det, at misforholdet mellem antallet af adoptanter og børn til adoption giver et rum for at udnytte dette fra afgiverlandes side. Det indebærer en risiko for at et børnehjem, der modtager støtte til driften, bliver afhængig af denne støtte og dermed *reelt tvunget til at aflevere børn til adoption.*

Ved gennemgang af adoptionsnævnets årsberetning, kan man endvidere læse hvor lemfældigt hele dette område behandles. Der omtales en sag om et søskendepar, som viste sig at være ældre end antaget. Der var tre sager om formodning om, at der havde fundet seksuelle krænkelse sted på det børnehjem børnene havde opholdt sig. I to af sagerne, mente nævnet ikke det kunne udtale sig om, hvad der var sket, men at det på baggrund af børnenes adfærd ikke kunne afvises, at der havde fundet overgreb sted, og i en sag mente nævnet ikke, man kunne udtale sig om, der havde fundet overgreb sted. Nævnet har indberettet sagerne til Ankestyrelsen, men det fremgår ikke, om der overhovedet er foretaget nogle konsekvenser af dette.

Det nævnes endvidere at de danske adoptionsmyndigheder har indført et krav 5 september

2012 om en særlig samtale med de biologiske forældre, for at sikre, at de kender retsvirkningerne af samtykke til adoption. Nævnet havde ikke mulighed for at tage stilling til om gengivelsen af samtalerne var retvisende og dækkende i forhold til det, der måtte være sket, ligesom nævnet ikke fortog en egentlig kontrol af, om alle formalia var overholdt. Nævnet modtog fire sager, som der alle var bemærkninger til. I to af sagerne var der tvivl om, hvorvidt den biologiske mor havde modtaget tilstrækkelig vejledning, men AC-børnehjælps kontaktperson indestod for, at mødrene havde modtaget tilstrækkelig vejledning. I to sager havde der været tvivl om, hvorvidt en forældre var afgået ved døden. Nævnet fandt dog ikke anledning til at kritisere organisationens sagsbehandling.

Nævnet havde gennemgået 49 adoptionssager fra Nigeria, hensigten var at belyse hvilke dokumenter, der forelå i sagerne. Hovedparten var hittebørn, og kun en lille del var afgivet med forældrenes samtykke. Gennemgangen viste, at der ikke findes frigivelsesdokumenter, da disse er fortrolige. Nævnet valgte at udtage seks sager til gennemgang, og alle seks sager gav anledning til bemærkninger i forhold til oplysningsniveauet. Nævnet vurderede at der var behov for et skærpet tilsyn i forhold til adoptioner fra Nigeria.

Dette er overhovedet ikke godt nok, der burde være et øjeblikkeligt stop for adoptioner, som der ikke er nogen dokumentation for lovligheden af. Vi ville aldrig acceptere, hvis det var danske børn, hvis liv og skæbne, der blev skaltet og valtet med på den måde.

Hvordan kan vi gøre det bedre?

Det korte svar – spørg de oprindelige forældre og spørg de voksne adopterede, det er os, der på egen krop ved, hvad det vil sige at måtte leve adskilt fra nære slægtninge. Adoption bliver fra formidlernes og modtagernes side betegnet som en positiv ting, en human handling, der drejer sig om at give børn bedre muligheder, end de er født ind til. Men det er langt fra den fulde sandhed. Adoption medfører i overordentlig mange tilfælde livslange traumer for såvel de børn som de forældre, der oplever at blive adskilt.

Adoption bygger i høj grad på social og global ulighed – det er udnyttelse af mennesker i svagere position - og dermed ikke i overensstemmelse med en etisk høj standart. Derfor må målet være, at sikre at bevare de oprindelige familier intakte. Man skal altid handle til barnets bedste, og det indebærer at man sørger for hjælp til de udsatte familier til at beholde deres egne børn.

Målet må derfor være at gøre adoptioner helt overflødige. Kun børn, som har mistet hele deres oprindelige slægt – eller hvis familie trods massiv hjælp alligevel ikke magter opgaven til barnets bedste, bør tilbydes en ny familie, som kan varetage barnets opvækst.

De, som måtte overveje bortadoption skal være fuldt informerede om konsekvenserne ved adoption både på godt og på ondt, så de virkelig har mulighed for at træffe et informeret valg

Hvis adoption bliver beslutningen sørg for, at det er en åben adoption, hvor kontakten bliver vedligeholdt, den ny familie bør over en tid leve og bo sammen med den oprindelige familie, så de kan lære hinanden at kende, og kun hvis den oprindelige familie og barnet kan godkende adoptivfamilien, kan adoptionen foretages, men med faste rammer for omfanget af og måden kontakten skal vedligeholdes på.

Sørg for organisering af biologiske forældre, der har mistet børn til adoption. Alene i Danmark er der omkring 10.000 kvinder, der har mistet børn til adoption, kvinder som står helt uden den nødvendige hjælp fra officiel side. Alle andre, som på anden måde mister deres børn, får helt naturligt hjælp, Til sammenligning er der ca. 30.000 adopterede i Danmark, men det er kun adoptanterne, der er sikret hjælp og rådgivning. PAS-rådgivning til bioforældre, genoprejsning, hjælp til at finde og blive genforenet med bortadopterede børn.

Hjælp og rådgivning til de adopterede, som ønsker kontakt med biofamilie og bio-søskende

Tag f.eks. 100 sager eventuelt fra et konkret land – gå til bunds i dem – hvor mange er fejlbehæftede, hvad består fejlene i, ret op på fejlene, lav en strategi for, hvad kan vi gøre for i fremtiden at undgå tilsvarene fejl

Så få led som muligt i adoptionsprocessen – fuld gennemskuelse – gennemsigtighed
Tillidsprincippet tages op til revision. For at man kan have tillid, må der være fuld gensidig adgang til samtlige dokumenter i afgiver- og modtagerlande og fuld gensidig gennemskuelse i hele adoptionsprocessen samt gennemskuelse i økonomien.

Børn, der har levende forældre, der godt kan tage sig af dem, skal ikke være på børnehjem, men hjem til deres egne forældre .

Stop børnehjemsturisme

Nedlæggelse af børnehjem til børn, der har levende forældre, der godt kan tage sig af dem

Få centrale børnehjem for hittebørn – lokalbefolkningen skal være orienteret om at disse børnehjem findes - organiseret dna-test til at matche hittebørn med forældre, hvis børn er forsvundet, således at man har stor chance for at få børnene genforenet med forældrene, inden man risikerer, at de er sendt ud af landet til adoption. Fuld, registrering af øvrige børn.

En overordnet international arbejdsgruppe, som sikrer et overblik over samtlige afgiver og modtagerlande og sikrer en ensartet høj etisk og juridisk standart overalt. Enhver, som får mistanke til uønsket adfærd, kan ind rapportere til arbejdsgruppen, som så undersøger og afdækker problematikken og om nødvendigt stopper for adoption fra eller til det pågældende land, indtil landet igen har vist, at det kan leve op til den givne høje standart. Endvidere skal arbejdsgruppen stå for alle økonomiske forhandlinger, og således forebygge, at de enkelte lande kan spille hinanden ud.

Med venlig hilsen

Aniella Bonnichsen

Adoptionstrekanten